

କେଉଁ ଜିନିଷ ନଦୀରେ ଭାସିବାର ଦେଖି ଆଦିମ ମଣିଷ ଭେଳା ତିଆରି କରିଥିବ ?

ଆଦିମ ମଣିଷ ପ୍ରଥମେ ତିନି/ଚାରି ଖଣ୍ଡ କାଠକୁ ଲଟାରେ ବାନ୍ଧି ଭେଳା କରି ତା ଉପରେ ବସି ନଦୀ ପାର ହେଲା । ଶୀଘ୍ର ନଦୀ ପାର ହେବା ପାଇଁ ଆଉ ଖଣ୍ଡେ ଲମ୍ବା କାଠ ଧରି ଆସୁଲା ମାରିବା ଶିଖିଲା । ପରେ କାଠରୁ ତଙ୍ଗା ତିଆରି କରି ପାଣିରେ ଯିବା ଆସିବା ସହଜରେ କରିପାରିଲା ।

* ବାକ୍ସ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ନାମ ଦିଆଯାଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆଦିମ ମଣିଷ ନିଜ ପାଖରେ ପୋଷା ମନାଇ ରଖିଥିବ ଖାଲି ଘରେ ଲେଖ ।

ଘୋଡ଼ା, ବିଲୁଆ, ବାଘ, ଗଧ, ଭାଲୁ, ସିଂହ,
ହାତୀ, କୁକୁର, ମାଙ୍କଡ଼, ଛେଳି, ମେଣ୍ଟା, ମଇଁଷି,
ଗାଈ, ଓଟ, ଗୟଳ, ବଳଦ, ଠେକୁଆ, ହରିଣ

- ତେବେ କେଉଁ ପଶୁମାନେ ଆଦିମ ମଣିଷକୁ କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବେ ତଳେ ଲେଖ ।
  - * କାହାଠାରୁ କ୍ଷୀର ପାଉଥିବ ? .....
  - * କାହା ସାହାଯ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଯାଉଥିବ ? .....
  - * କିଏ ଘର ଜଗୁଥିବ ?.....
  - * କିଏ ଜିନିଷ ପତ୍ର ବୋହି ନେଉଥିବ ? .....
  - * କିଏ ଗାଡ଼ି ଚାଣୁଥିବ ? .....
- ଆଦିମ ମଣିଷ ଫଳ ଖାଇ ମଞ୍ଜି ପକାଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ କିଛିଦିନ ପରେ ମଞ୍ଜି ନ ଦେଖି ନୂଆ ଗଛ ହୋଇଥିବାର ଦେଖି କ'ଣ ଚିନ୍ତା କରିଥିବ ଓ ତାପରେ କ'ଣ କରିଥିବ ଲେଖ ।

- ଆଦିମ ମଣିଷ କାହିଁକି ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରୁ ଅନ୍ୟ ଜାଗାକୁ ନ ଯାଇ ସେହି ଜାଗାରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ରହିଲା ଲେଖ ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଦିମ ମଣିଷ ଚାଷ କରିବା ଶିଖିଲା ଓ ଶସ୍ୟକୁ ସାଇତି ରଖିବା ଶିଖିଲା ।

ଆଦିମ ମଣିଷ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ବସବାସ କଲା । ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ପରିବାର ଗଠନ ହେଲା । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପରିବାରକୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗାଁ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଏହି ଗାଁସବୁ ବଢ଼ି ସହର ଓ ନଗରରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏହିପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନଗର ସିନ୍ଧୁ ନଦୀ କୂଳରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା । ତାକୁ ସିନ୍ଧୁ ସଭ୍ୟତା ବା ମହେଞ୍ଜୋଦାରୋ ସଭ୍ୟତା କହନ୍ତି । ସିନ୍ଧୁ ନଦୀ କୂଳରେ ମହେଞ୍ଜୋଦାରୋ ଓ ହରପ୍ପା ଅଞ୍ଚଳରେ ମାଟି ଖୋଳା ଯାଇ ଏଭଳି ସଭ୍ୟତାର ଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ମିଳିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ପାକିସ୍ତାନରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହା ହେଉଛି ଆମର ପ୍ରଥମ ସଭ୍ୟତା । ସେଠାରେ ମାଟି ଖୋଳିବା ପରେ ମିଳିଥିବା କେତେକ ଜିନିଷର ଚିତ୍ର ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଚିତ୍ର ନଂ ୧

ଚିତ୍ର ନଂ ୨

ଚିତ୍ର ନଂ ୩

ଚିତ୍ର ନଂ ୪

ଚିତ୍ର ନଂ ୫

ଚିତ୍ର ନଂ ୬

ଚିତ୍ର ନଂ ୭

ଚିତ୍ର ନଂ ୮

ଚିତ୍ର ନଂ ୯

ପୂର୍ବ ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ଚିତ୍ରକୁ ଦେଖି ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

- ସିନ୍ଧୁ ସଭ୍ୟତାର ଲୋକମାନଙ୍କର ଘର କେଉଁଠିରେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ?

- ସିନ୍ଧୁ ସଭ୍ୟତାର ଲୋକମାନେ କେଉଁ କେଉଁ ପଶୁ ପାଳୁଥିବାର ଜଣାପଡ଼ିଛି ?

- ସେମାନେ ଲେଖାପଢ଼ା ଜାଣିଥିବା କେଉଁଠିରୁ ଜଣାପଡୁଛି ?

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ଆଦିମ ମଣିଷର ଜୀବନ ଧାରା ଠାରୁ ତୁମ ଜୀବନ ଧାରା କିପରି ଅଲଗା ଲେଖ ।

---

୨. କାହାପରେ କିଏ ଲେଖ ।

(କ) ରକ୍ଷା ମାଂସ, ପୋଡ଼ା ମାଂସ, କଞ୍ଚା ମାଂସ

(ଖ) ଶଗଡ଼, କାଠଗଡ଼ ଗଡ଼ିବା, ପଥର ଗଡ଼ିବା, ଚକ

(ଗ) ଚକ୍‌ମକି, ପଥର, ଦିଆସିଲି, ଶୁଖିଲା କାଠକୁ କାଠରେ ଘଷିବା

(ଘ) ଚମଡ଼ାର ପୋଷାକ, କପଡ଼ାର ପୋଷାକ ପତ୍ର, ବକଳ ପିନ୍ଧିବା, ପଶୁ ଚମଡ଼ା ପିନ୍ଧିବା

---

୩. ନିଆଁ ନ ଥିଲେ କ'ଣ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥାନ୍ତା ଲେଖ ।

---

୪. ଚକର ଉଦ୍ଭାବନ ଦ୍ଵାରା ଆମର କି କି ସୁବିଧା ହେଉଛି ଲେଖ ।

---

୫. ଠିକ ଉତ୍ତରରେ ଗୋଲ ବୁଲାଇ ।

(କ) ମହେଞ୍ଜୋଦାରୋ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି ଅଛି ?

(ଭାରତ, ପାକିସ୍ତାନ, ଆଫଗାନିସ୍ତାନ, ଇରାନ)

(ଖ) ସିନ୍ଧୁ ସଭ୍ୟତା କେଉଁ ସହରରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା ?

(ଜୟପୁର, ଦିଲ୍ଲୀ, ହରପପା, ଚଣ୍ଡିଗଡ଼)

(ଗ) ସିନ୍ଧୁ ସଭ୍ୟତାର ଲୋକମାନେ କେଉଁଠିରେ ତିଆରି ବାସନକୁସନ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ?

(ଲୁହା, ପଥର, ମାଟି, ତମ୍ବା)

ତୁମ ପାଇଁ କାମ -

୧. ମାଟିରେ ବିଭିନ୍ନ ଗାଡ଼ିର ଚକ, ବିଭିନ୍ନ ବାସନକୁସନ ଓ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ତିଆରି କର ।

୨. କାଠି ଓ ସୁତାରେ ଭେଳା ଏବଂ ଧନୁଶର ତିଆରି କର ।

୩. ପୁରୁଣା ମୁଦ୍ରା ସଂଗ୍ରହ କର । ସେହି ମୁଦ୍ରାରେ କି କି ଚିହ୍ନ ଅଛି ଦେଖ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମୁଦ୍ରା ସହ ତାହାର ତୁଳନା କର ଓ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆଲୋଚନା କର ।

୪. ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମ ଅଞ୍ଚଳରେ କିପରି ଚାଷ କରାଯାଉଛି ଦେଖ ଓ ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝ ଆଗରୁ କିପରି ଚାଷ କରାଯାଉଥିଲା । ଖାତାରେ ଲେଖି ଆଣ ।

୫. ତୁମେ ତୁମ ଘରେ କେଉଁ କେଉଁ ଧାତୁର ବାସନ ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟବହାର କରୁଛ ଓ ଆଗ କାଳରେ କେଉଁ କେଉଁ ବାସନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା ମା'ଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝି ଲେଖ ।

ସ୍ପଷ୍ଟ ପାଠ

ସୁଖୀ ପରିବାର

ଥରେ ବାଘ, ସିଂହ ଓ ବିଲୁଆମାନଙ୍କ ସଭା ବସିଲା । ବାଘ କହିଲା, “ ଜଙ୍ଗଲ ତ ସଫା ହୋଇଗଲାଣି । ଆଉ ଶିକାର ମିଳୁନାହିଁ, କ’ଣ କରିବା ? ” ସିଂହ କହିଲା, “ ଚାଲ, ସମସ୍ତେ ମିଶି ଶିକାର ଖୋଜିବା ” । ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଖୋଜାଖୋଜି କରୁ କରୁ ସମ୍ବରଟାଏ ମିଳିଗଲା । ସେମାନଙ୍କ ମନ ଭାରି ଖୁସି । ସେମାନେ ମାଂସକୁ ସମାନ ସମାନ ଭାଗ କଲେ । ଯେ ଯାହାର ଭାଗ ଧରି ଫେରିଲେ । ବାଘର ଛୁଆ ବୋଲି ଗୋଟେ, ହେଲେ ସିଂହର ଦୁଇଟା ଆଉ ବିଲୁଆର ଛଅଟି ।

ତଳ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

୧. କାହା ଛୁଆ ଭାଗରେ ବେଶୀ ମାଂସ ପଡ଼ିଥିବ ?

---

୨. କାହାର ଛୁଆ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ମାଂସ ପାଇଥିବ ?

---

୩. କାହାର ଖାଦ୍ୟ, ଖାଇବା ପରେ ବଳି ପଡ଼ିଥିବ ?

ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକର ଓ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

ଚିତ୍ର-୧ (କ)

ଚିତ୍ର-୧ (ଖ)

କେଉଁ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ସୁବିଧାରେ ଶୋଇଛନ୍ତି ଓ କାହିଁକି ?

ଚିତ୍ର- ୨ (କ)

ଚିତ୍ର- ୨ (ଖ)

କେଉଁ ପରିବାରରେ ପିଲାମାନେ ସୁବିଧାରେ ବସି ପାଠ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ?

ଚିତ୍ର-୩ (କ)

ଚିତ୍ର-୩ (ଖ)

ଚିତ୍ରରେ କେଉଁ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଭଲ ଭାବରେ ଖାଉଛନ୍ତି ?

ଚିତ୍ର-୪ (କ)

ଚିତ୍ର-୪ (ଖ)

କେଉଁ ପରିବାରର ପିଲାମାନେ ଖୁସିରେ ଅଛନ୍ତି ?

● ପରିବାର ବଡ଼ ହେଲେ କି କି ଅସୁବିଧା ହେବ ?

* .....

* .....

* .....

ଛୋଟ ପରିବାରର ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ଲେଖ ।

* .....

* .....

* .....

ଏଥିରୁ ଆମେ କ'ଣ ଜାଣିଲେ ?

ପରିବାର ବଡ଼ ହେଲେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବସିବା, ଶୋଇବା, ପଢ଼ିବା ଓ ଖାଇବା ପାଇଁ ଜାଗାର ଅଭାବ ହୁଏ । ଖାଦ୍ୟ, ପୋଷାକ, ବହିପତ୍ର, ଔଷଧ ଇତ୍ୟାଦିର ଅଭାବ ହୁଏ । ସୁଖ ସୁବିଧା ମିଳେ ନାହିଁ । ପରିବାର ଛୋଟ ହେଲେ ପିଲାଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନିଆଯାଇପାରିବ । ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟର ମାନ ଉନ୍ନତ ହେବ । ଫଳରେ ପରିବାରରେ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ରହିବ । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଭଲ ବୁଝାମଣା ରହିବ । ତେଣୁ ଛୋଟ ‘ପରିବାର ସୁଖୀ ପରିବାର’ ।

ପରିବାରର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲେ ଦେଶର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼େ । ଏଥିପାଇଁ ଅଧିକ ଖାଦ୍ୟ, ବାସଗୃହ,
ପୋଷାକ ଇତ୍ୟାଦି ଦରକାର ହୁଏ । ଗମନାଗମନ ପାଇଁ ଅଧିକ ବସ୍, ରେଳ ଚାଲିବା ଦରକାର ହୁଏ ।
ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଅଧିକ ଡାକ୍ତରଖାନା ଦରକାର ହୁଏ ।

ନିମ୍ନରେ କେତେକ ଉକ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଜନସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲେ ଘଟିବ ବୋଲି
ଭାବୁଛ ପାଖ ବାକ୍ସରେ ଠିକ (✓) ଚିହ୍ନ ଦିଅ ।

- ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଅଧିକ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ☐
- ଲୋକମାନେ ସୁବିଧାରେ ଯିବା ଆସିବା କରିପାରିବେ ☐
- ଖାଦ୍ୟର ଅଭାବ ହେବ ☐
- ଚାକିରି ମିଳିବ ନାହିଁ ☐
- ରହିବାକୁ ଜାଗା ମିଳିବନି ☐
- ପରିବେଶ ନଷ୍ଟ ହେବ ☐
- ଦରଦାମ୍ କମିବ ☐
- ପରିବେଶ ନିର୍ମଳ ରହିବ ☐
- ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ ହେବ ☐
- ଗାଡ଼ି ମଟର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବ ☐

ତୁମ ପାଇଁ କାମ -

ତୁମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ବୟସ୍କ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କର । ସେମାନଙ୍କୁ ତଳେ ଲେଖାହୋଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପଚାରି ଉତ୍ତର (ହଁ କିମ୍ବା ନା) ଲେଖ ।

- ଆପଣଙ୍କ ସମୟରେ ବସ୍ / ରେଳରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଳି ଭିଡ଼ ହେଉଥିଲା କି ?
- ଡାକ୍ତର ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ିରେ ଠିଆ ହୋଇ ବହୁତ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା କି ?
- ହାଟ ବଜାରରେ ଏତେ ଭିଡ଼ ଥିଲା କି ?
- ରାସ୍ତାରେ ଏତେ ଗାଡ଼ି ମଟର ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲା କି ?
- ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସହଯୋଗ ଓ ଭଲ ବୁଝାମଣା ଥିଲା କି ?
- ବର୍ତ୍ତମାନ ଅପେକ୍ଷା ସେତେବେଳେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକ ଥିଲା କି ?
- ସବୁ ଜିନିଷର ଦାମ ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା କି ?
- ଗାଁରେ ଏତେ ଲୋକ ଥିଲେ କି ?

ବର୍ତ୍ତମାନର ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଆପଣ (ବାପା, ମା' / ଗୁରୁଜନ)ଙ୍କ ମତାମତ କ'ଣ ?

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଇଁ ସୂଚନା - ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ଉପର ଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଉତ୍ତର ଲେଖି ଆଣିସାରିବା ପରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକୁ ଓ ପୂର୍ବେ ଲୋକମାନେ ସୁଖ ସୁବିଧାରେ ରହିବାର କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆଲୋଚନା କରିବେ ।

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ଚିତ୍ର ଦେଖି କେଉଁ ପରିବାରକୁ ସୁଖୀ ପରିବାର କହିବ ଓ କାହିଁକି, ଲେଖ ।

---

୨. ଗୀତଟି ପଢ଼ି ତାହାର ନାମକରଣ କର ।

ବାପା ମାଆ ସାଥେ ଭଉଣୀ ଭାଇ,
ବାପା ମାଆଙ୍କର ସ୍ନେହଶରଧା,
ଖିଆପିଆ କରୁ ମନମଉଜେ,
ରୋଗେ ପଡ଼ି ମାଆ ନହୁଏ ଘାଣ୍ଟି,
ଖୁସିରେ ସମୟ ଯାଅଇଗଡ଼ି,
ଅଭାବ ଦୁଃଖର ନଥାଏ ଡର,
ଆମର ହେଉଛି ଛୋଟ ପରିବାର,

ଏଘରେ ରହିଛୁ ଆଦରପାଇ । ୧ ।
ମିଳିବାରେ କିଛି ନଥାଏ ବାଧା । ୨ ।
ପଢ଼ାଲେଖା କାମ ଚାଲେସହଜେ । ୩ ।
ଭୋକରେ ଶୋଷରେ ଶୁଖେନା ତଣ୍ଡି । ୪ ।
ସୁଖେ ଚାଲୁଥାଏ ଜୀବନ ଗାଡ଼ି । ୫ ।
ଘରଟି ଆମର ସରଗପୁର । ୬ ।
ଆମେ ହେଉଛୁ ସୁଖୀ ପରିବାର । ୭ ।

ଆମର ଗୁରୁଜନ

- ତୁମ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଡାଲିକା କର ।

- ତୁମ ପରିବାରରେ ୫୦ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଅଧିକ ବୟସର କେତେଜଣ ସଦସ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ?

- ଚିତ୍ର ଦେଖ ଓ ଲେଖ, ତୁମେ କେଉଁ କାମଗୁଡ଼ିକ ପସନ୍ଦ କରୁଛ ଓ କେଉଁ କାମକୁ ପସନ୍ଦ କରୁନାହିଁ ।

ପସନ୍ଦ

ପସନ୍ଦ ନୁହେଁ

- ତୁମ ପାଇଁ ଓ ତୁମ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ପାଇଁ ମା' କ'ଣ କ'ଣ କାମ କରନ୍ତି ତାହାର ତାଲିକା କର ।

- ତୁମ ବାପା ତୁମମାନଙ୍କ ପାଇଁ କି କି କାମ କରନ୍ତି ତାହାର ତାଲିକା କର ।

- ତୁମେ ତୁମ ଜେଜେବାପା, ଜେଜେମାଆ, ବାପା, ମା' ଓ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କୁ କି କି କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କର ?

ଆମ ବାପା, ମା' ଓ ପରିବାରର ଲୋକମାନେ ଆମର ବିଭିନ୍ନ କାମ କରନ୍ତି । ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ ଆମର ସେବାୟତ କରନ୍ତି । ଆମର କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବାକୁ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଆମ ପିତାମାତା ଓ ଅନ୍ୟ ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କ କଥା ମାନିବା ଓ ସେମାନଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ ତାଙ୍କର ସେବାୟତ କରିବା । ତାଙ୍କର ମନଦୁଃଖ ହେଲା ଭଳି କୌଣସି କାମ କରିବା ନାହିଁ ।

(ତୁମ ପରିବାର ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଫଟୋ ତଳେ ଲଗାଅ)

ତଳ ଲେଖାକୁ ପଢ଼ । ଯେଉଁ କାମ କରିବ ତା'ପାଖ ବାକ୍ସରେ '✓' ଚିହ୍ନ ଦିଅ ଓ ଯେଉଁ କାମ କରିବ ନାହିଁ ତା' ପାଖରେ 'x' ଚିହ୍ନ ଦିଅ ।

ବସରେ ଗଲାବେଳେ ବୃଦ୍ଧ ଲୋକଙ୍କୁ

ବସିବା ପାଇଁ ନିଜ ସିଟ୍ ଛାଡ଼ିଦେବା

☐

ବୁଢ଼ା ବାପାମା'ଙ୍କ କଥା ନମାନିବା

☐

ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା

☐

ଘରକୁ ଅତିଥି ଆସିଲେ ତାଙ୍କୁ

☐

ନମସ୍କାର କରି ବସିବାକୁ କହିବା

ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା

☐

ପରିବାରରେ ଜଣଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ

ତାଙ୍କୁ ଔଷଧ ଓ ଖାଦ୍ୟ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଦେବା

☐

ବୁଢ଼ା ଲୋକଙ୍କର କଥାକୁ

ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହ ଶୁଣିବା

☐

ବୟସ୍କମାନେ ମନାକରୁଥିବା କାମକୁ କରିବା

☐

ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ

ଅଯଥା ଯୁକ୍ତି କରିବା

☐

ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ବାହାରେ ଦେଖିଲେ

ନମସ୍କାର କରିବା

☐

ଜେଜେମା'ଙ୍କ ହାତଧରି

ତାଙ୍କୁ ବୁଲାଇ ନେବା

☐

ଅଭ୍ୟାସ

ତୁମେ କ'ଣ କରିବ ?

୧. ତୁମ ଜେଜେମା'ଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ -

---

୨. ତୁମ ଘରକୁ ଅତିଥି ଆସିଲେ -

---

୩. ତୁମକୁ ବାପା ଟେଲିଭିଜନ୍ ଦେଖିବାକୁ ମନା କଲେ -
